

HANDHAVINGSCOLLEGE

ARREST

van 26 februari 2026 met nummer

in de zaak met rolnummer

Verzoekende partij

vertegenwoordigd door advocaat , met
woonplaatskeuze te

Verwerende partij

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse
regering, ten verzoeken van de Vlaamse minister van Omgeving
en Landbouw

vertegenwoordigd door advocaat , met
woonplaatskeuze te

I. Voorwerp van het beroep

Verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 8 januari 2025 de vernietiging van de beslissing van de gewestelijke entiteit van 10 december 2024 met nummer waarmee haar een alternatieve bestuurlijke geldboete wordt opgelegd van 2.300 euro wegens schending van artikel 31/2 van het besluit van de Vlaamse regering van 15 mei 2009 met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer (hierna: Soortenbesluit). Er wordt haar met name verweten minstens 100 marmerkreeften verboden onder zich te hebben gehouden en in de handel te hebben gebracht.

II. Rechtspleging

Verwerende partij legt het administratief dossier neer en dient een antwoordnota in.

Partijen worden opgeroepen voor de openbare zitting van 22 januari 2026. Ze stemmen in met het schriftelijk behandelen en in beraad nemen van de vordering (conform artikel 41, §3 Procedurebesluit).

III. Feiten

1.

Op 24 april 2023 stellen twee natuurinspecteurs O.G.P/ gewestelijke toezichthouders voor het Agentschap voor Natuur en Bos (hierna: verbalisant), in de woning van verzoekende partij, het volgende vast:

“ ...

AANLEIDING

Op 12/04/2023 krijgen wij de melding dat op de website 2dehands.be Marmerkreeft wordt verkocht. Deze dieren worden te koop aangeboden met de beschrijving 'Aquarium kreeft' voor de prijs van 2 euro door de gebruiker (verzoekende partij) ... De advertentie bevat ook foto's die wij voorleggen aan deskundige ... onderzoeker bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Hij bevestigt ons dat het gaat om Marmerkreeft.

...

VASTSTELLINGEN

Op basis van de zichtbare gebruikersgegevens op 2dehands.be en opzoeken in het rijksregister bekomen wij volgende gegevens van de verdachte ...

Op 24/04/2023 om 10:10 uur bellen wij aan op dit adres. Wij worden te woord gestaan door (verzoekende partij), die wij later kunnen identificeren aan de hand van zijn identiteitskaart. Wij identificeren onszelf in naam en hoedanigheid en delen de reden van onze aanwezigheid mee. (Verzoekende partij) bevestigt ons dat hij de persoon is achter de kreeftenadvertentie op 2dehands.be. Spontaan nodigt hij ons uit in zijn woning om de kreeften te bekijken. Het betreffen drie afzonderlijke aquariums waarin de betrokken kreeften zitten. Wij kunnen enkele grotere exemplaren met een net uitscheppen. Wij nemen foto's van deze exemplaren en sturen deze door naar deskundige ... Wij krijgen onmiddellijk de bevestiging dat het om Marmerkreeft gaat. (Verzoekende partij) houdt ook een blauwe kreeftensoort in een apart aquarium. Zelf heeft hij geen idee om welke soort dit gaat. Deskundige ... kan bevestigen dat de blauwe kreeften geen invasieve exoten betreffen.

Wij vragen of (verzoekende partij) bereid is tot vrijwillige afstand van de Marmerkreeften waarvan het bezit verboden is. (Verzoekende partij) is hiertoe bereid. We nemen zijn afstandsverklaring op in zijn verhoor.

VERHOOR

Op 24/04/2023 om 10u31 gaan wij ter plaatse over tot verhoor van (verzoekende partij) ...

BESLUIT HOUDENDE BESTUURLIJKE MAATREGELEN GENOMEN DOOR ANB

... Conform art. 16.4.7 van het milieuhandhavingsdecreet besluiten onze diensten over te gaan tot volgende bestuurlijke maatregel teneinde het milieumisdrijf te doen ophouden: De inbeslagname van alle Marmerkreeften ... waarvan het bezit verboden is. ... Op basis van telling van de grotere exemplaren (een 70-tal) en een schatting van de kleinste exemplaren, gaat het in totaal om minstens 100 Marmerkreeften.

...

OVERIGE INLICHTINGEN

- (Verzoekende partij) was tijdens onze volledige tussenkomst rustig en meewerkend. Hij geeft verschillende malen aan zich zonder problemen te willen schikken naar de geldende wetgeving.
- Zowel uit het verhoor als bij onze vaststelling komt naar voor dat (verzoekende partij) slechts een beperkte kennis heeft van kreeften en niet op de hoogte is was van Marmerkreeften en zijn status als invasieve soort.

..."

Deze vaststellingen worden opgenomen in het aanvankelijk proces-verbaal nr. ... dat wordt afgesloten op 2 mei 2023 (hierna: het PV) en op 8 mei 2023 wordt verstuurd aan de procureur des Konings en aan verzoekende partij met een aangetekende brief.

2.

Op 2 juni 2023 ontvangt de gewestelijke entiteit de melding van de procureur des Konings van 30 mei 2023 dat het milieumisdrijf niet strafrechtelijk zal worden behandeld.

3.

Op 16 juni 2023 brengt de gewestelijke entiteit verzoekende partij op de hoogte van haar voornemen om een alternatieve bestuurlijke geldboete op te leggen. Ze wijst haar daarbij op de mogelijkheid om een bestuurlijke transactie, mits betaling van 2.100 euro (artikel 16.4.36, §3 van het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen inzake milieubeleid - hierna: DABM). Ze nodigt haar ook uit om bij gebreke van tijdige en volledige betaling van de voorgestelde geldsom een schriftelijk verweer mee te delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, en biedt haar de mogelijkheid om inzage te vragen in het administratief dossier.

Verzoekende partij gaat niet over tot betaling. Ze dient op 12 juli 2023 een schriftelijk verweer in bij de gewestelijke entiteit, waarbij ze benadrukt dat ze onwetend was dat ze de kreeften niet in bezit mocht hebben. Ze vraagt niet om te worden gehoord.

4.

Op 10 december 2024 legt de gewestelijke entiteit een geldboete op, waarvan verzoekende partij met een aangetekende brief van dezelfde datum in kennis wordt gesteld. Dat is de bestreden beslissing.

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij voert de schending aan van artikel 16.4.12 DABM. Ze stelt in essentie dat de vaststellingen van de verbalisant in het PV, waarop de bestreden boete is gesteund, onregelmatig zijn, zodat er geen toelaatbaar regelmatig bewijs voorligt dat ze een milieumisdrijf pleegde. Ze stelt met name dat deze vaststellingen zijn gedaan in de bewoonde lokalen van haar woning, terwijl de verbalisant op dat ogenblik niet beschikte over haar vereiste voorafgaandelijke en schriftelijke toestemming als bewoner, om deze lokalen te betreden. Ze meent dat haar mondelinge toestemming hiertoe niet volstond.

2.

Verwerende partij stelt dat uit de in het PV opgenomen vaststellingen van de verbalisant en het verhoor van verzoekende partij, dat ze heeft ondertekend, duidelijk blijkt dat ze de verbalisant vrijwillig en spontaan in haar woning heeft uitgenodigd om de kreeften te bekijken. Ze wijst daarbij ook op de vaststelling, dat dit PV tijdig met een aangetekende brief is verstuurd aan verzoekende partij. Ze meent dat de gebeurlijke schending van artikel 16.4.12 DABM ook niet betekent dat er geen rekening mag worden gehouden met de vaststellingen van de verbalisant omdat verzoekende partij heeft bevestigd dat de marmerkreeften, die te zien waren op de verkoopwebsite, afkomstig waren uit haar aquaria en ze deze wilde verkopen.

Beoordeling door het College

1.

Zoals blijkt uit het PV en door partijen niet wordt betwist, hebben de natuurinspecteurs, die de vaststellingen hebben gedaan, naast officier van gerechtelijke politie, ook de hoedanigheid van gewestelijk toezichthouder van het Agentschap voor Natuur en Bos (conform artikel 16.3.8, §2 DABM). Ze zien in die hoedanigheid toe op de naleving van de milieuvorschriften in onder meer het Soortenbesluit (artikel 16.3.9, §1 DABM). Ze beschikken bij de uitvoering van hun toezichtopdracht over meerdere toezichtrechten, waaronder het recht op toegang in artikel 16.3.12 DABM (artikel 16.3.10 DABM). Op basis hiervan mogen ze, in functie van de uitoefening van hun toezichtrechten, altijd en zonder voorafgaande verwittiging elke plaats vrij betreden, behalve bewoonde lokalen, waartoe ze alleen toegang hebben mits een voorafgaande en schriftelijke toestemming van de bewoner of mits hiertoe voorafgaandelijk en schriftelijk te zijn gemachtigd door de rechter in de politierechtbank, en dan enkel tussen vijf uur 's morgens en eenentwintig uur 's avonds (artikel 16.3.12 DABM). Onder het begrip 'bewoonde lokalen' moet volgens de voorbereidende werken bij artikel 16.3.12 DABM (memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet 'tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid met een titel XVI 'Toezicht, handhaving en veiligheidsmaatregelen' - Parl.St. VI.Parl. 2006-2007, nr. 1249/1, 33) worden verstaan, de 'lokalen die daadwerkelijk worden bewoond of voor bewoning zijn ingericht'. Een bewoond lokaal wijst daarbij in zijn spraakgebruikelijke betekenis op een afgesloten ruimte met een dak, dat binnen een groter gebouw een specifieke gebruiksfunctie heeft, en niet op een plaats in open lucht.

2.

De gewestelijke entiteit overweegt in de bestreden beslissing, onder de titel 'de toerekenbaarheid aan de overtreder', het volgende:

"Naar aanleiding van een melding dat op de website 2dehands.be marmerkreeften te koop werden aangeboden begaf de verbalisant zich op 25 april 2023 naar het adres van vermoedelijke overtreder, alwaar minstens 100 marmerkreeften werden aangetroffen.

De Marmerkreeft (*Procambarus virginalls*) betreft een soort die conform de verordening 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten op de Europese lijst van zorgwekkend invasieve uitheemse soorten staat.

Conform artikel 31/2 van het Soortenbesluit zijn ten aanzien van specimens van de voor de EU zorgwekkende invasieve uitheemse soorten volgende handelingen verboden:

1. het onder zich houden, ook in een gesloten omgeving;
2. het kweken, ook in een gesloten omgeving;
3. het vervoeren, behalve om in het kader van de uitroeiing van de specimens naar voorzieningen te worden vervoerd;
4. het in de handel brengen;
5. het gebruiken of uitwisselen;
6. het toestaan om zich voort te planten, te kweken of te telen, ook in een gesloten omgeving
7. het vrijlaten in het milieu.

Het Agentschap voor Natuur en Bos kan specifieke afwijkingen verlenen van de verboden handelingen, vermeld in artikel 31/2, 1° en 4° van het Soortenbesluit, maar de vermoedelijke overtreder kon zich op geen enkel van deze uitzonderingsgronden beroepen. Op het moment van de controle door de verbalisant kon de vermoedelijke overtreder geen afwijking op het verbod tot het houden van de marmerkreeften voorleggen, waardoor het onder zich hebben en het in de handel brengen van de dieren verboden was.

Bovenvermelde feiten zijn een schending van artikel 31/2, 1° en 4° van het Soortenbesluit. Ze vallen daarmee onder de definitie van een milieumisdrijf als bedoeld in artikel 16.1.2, 2° DABM en zijn strafbaar gesteld in hoofdstuk VI van titel XVI van het DABM. Op grond van artikel 16.4.27 kan daarvoor een bestuurlijke geldboete opgelegd worden.

De vermoedelijke overtreder werpt in zijn verweerschrift op dat hij niet wist dat de marmerkreeft een invasieve uitheemse soort betreft, noch dat onder andere het bezit en het in de handel brengen van deze soort verboden is. De aangevoerde onwetendheid over wat al dan niet toegelaten was, neemt het bestaan van het milieumisdrijf evenwel niet weg. De vermoedelijke overtreder had vooraf informatie moeten inwinnen over het bestaan van wettelijke verplichtingen. Er kan geen onoverwinnelijke rechtsdwaling in hoofde van de vermoedelijke overtreder worden aangenomen.

Het milieumisdrijf staat vast in hoofde van de overtreder.

...”

Uit geciteerde tekstfragmenten, blijkt dat de gewestelijke entiteit het bestaan van het milieumisdrijf steunt op de vaststellingen van de verbalisant in de woning van verzoekende partij. Dit wordt overigens bevestigd bij de beoordeling van de omstandigheden, waarbij de gewestelijke entiteit expliciet overweegt dat ‘uit het proces-verbaal blijkt dat de overtreder vrijwillig toestemming tot huiszoeking gaf’ en dat ze ‘dit gegeven (meeneemt) als een verzachtende omstandigheid omdat deze huiszoeking mede heeft geleid tot het vaststellen van het milieumisdrijf’.

3.

Uit de bestreden beslissing blijkt niet waarom de gewestelijke entiteit, in het licht van de stukken van het administratief dossier en in het bijzonder het PV, oordeelt dat ze bij haar beoordeling van het milieumisdrijf en de toerekenbaarheid hiervan aan verzoekende partij, rekening mag houden met de vaststellingen van de verbalisant in het PV, hoewel daaruit blijkt dat deze vaststellingen zijn gebeurd in een bewoond lokaal en zonder voorafgaande en schriftelijke toestemming van verzoekende partij als bewoner.

3.1.

Uit het PV blijkt duidelijk dat de verbalisant de woning van verzoekende partij, en in het bijzonder de door verzoekende partij bewoonde lokalen, heeft betreden, zonder hiervoor te beschikken over de voorafgaande en schriftelijke toestemming van verzoekende partij als bewoner, terwijl ze daartoe ook niet voorafgaandelijk en schriftelijk was gemachtigd door de rechter in de politierechtbank. De betreding van de woonst van verzoekende partij, om de daarin gehouden kreeften te controleren, gebeurde enkel op basis van haar louter mondelinge toestemming. Er kan redelijkerwijze dan ook geen discussie bestaan dat de verbalisant zijn recht op toegang, in functie van de uitvoering van zijn toezichtopdracht, niet heeft uitgeoefend overeenkomstig artikel 16.3.12 DABM.

De vaststelling in het PV, dat verzoekende partij de verbalisant 'spontaan uitnodigt in zijn woning om de kreeften te bekijken', doet niet anders besluiten. Artikel 16.3.12 DABM vereist duidelijk dat de toestemming van de bewoner voorafgaand aan de woonstbetreding en schriftelijk moet worden gegeven. Deze modaliteiten zijn voorzien omdat die toestemming er op neerkomt dat de bewoner afstand doet van het grondwettelijk recht van de onschendbaarheid van de woning, zoals gewaarborgd door de artikelen 15 en 22, lid 1 Grondwet en ook door artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Deze afstand is dan ook slechts geldig als ze ondubbelzinnig gebeurt en met kennis van zaken, met name op basis van een geïnformeerde toestemming en zonder dwang. Dergelijke toestemming ligt niet voor, zodat de vaststelling van de verbalisant, dat verzoekende partij in het bezit was van ongeveer honderd marmerkreeften, en het daarop gesteunde verdere onderzoek, moet worden beschouwd als een onregelmatig verkregen bewijselement.

3.2.

Ongeacht de vaststelling, dat de gewestelijke entiteit in de bestreden beslissing ten onrechte abstractie maakt van de onregelmatigheid van de vaststellingen in het PV wegens de miskenning door de verbalisant van artikel 16.3.12 DABM, laat ze daarin ook na om zorgvuldig

te onderzoeken en afdoende te motiveren in hoeverre er hiermee desgevallend alsnog rekening kan worden gehouden.

Artikel 32 Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvoering, dat naar analogie kan worden toegepast in het kader van de bestuurlijke beboeting, voorziet dat er enkel wordt besloten tot de nietigheid van een onregelmatig verkregen bewijselement, als de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid; als de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast; of als het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces. Een onregelmatig verkregen bewijselement dient dan ook niet noodzakelijk automatisch te worden uitgesloten bij de beoordeling van het bestaan en de toerekenbaarheid van het milieumisdrijf.

Uit de bestreden beslissing blijkt niet of de onregelmatigheid van de woonstbetreding door de verbalisant, en de naar aanleiding hiervan gedane vaststellingen, de betrouwbaarheid van dit bewijselement hebben aangetast, dan wel of het gebruik van dit bewijselement hierdoor in strijd is met het recht op een eerlijk proces. De gewestelijke entiteit onderzoekt en motiveert niet in hoeverre dit bewijselement nietig is en ze daarmee al dan niet rekening mag houden bij haar beoordeling. De gewestelijke entiteit dient in dit kader nochtans alleszins in overweging te nemen, dat de verbalisant kennelijk onzorgvuldig heeft gehandeld in het licht van het grondwettelijk recht van de onschendbaarheid van de woning. Zo kon de verbalisant, gelet op de vereiste voorafgaande en schriftelijke toestemming tot woonstbetreding, waarvan hij ongetwijfeld kennis heeft, verzoekende partij desgevallend eerst vragen om een standaardformulier te ondertekenen, waarin de vereiste toestemming tot woonstbetreding en haar rechten duidelijk worden uiteengezet. Artikel 16.3.12 DABM voorziet immers geen specifieke vormvereisten voor de schriftelijke toestemming tot de betreding van bewoonde lokalen, zodat een eigenhandig geschreven verklaring niet nodig is. De verbalisant kon desgevallend ook een voorafgaandelijke en schriftelijke machtiging vragen aan de rechter in de politierechtbank, vermits er tussen de melding van de verkoop van marmerkreeften en de woonstbetreding een periode van ongeveer twee weken zat. De verbalisant heeft in het licht van de omstandigheden echter klaarblijkelijk bewust geopteerd om de decretale vereisten voor de uitoefening van zijn recht op toegang in functie van de uitvoering van zijn toezichtopdracht, die duidelijk zijn omschreven in artikel 16.3.12 DABM, naast zich neer te leggen. De gewestelijke entiteit dient ook de ernst van de door de verbalisant begane onregelmatigheid bij de woonstbetreding, waarbij de in dit kader gedane vaststellingen de aanleiding waren voor de opstart van de bestuurlijke boeteprocedure, af te wegen ten opzichte van de eerder geringe ernst van het geviseerde milieumisdrijf.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

B. Overige middelen

De middelen met betrekking tot de toerekenbaarheid van het milieumisdrijf en de hoogte van de boete dienen in het licht van de beoordeling van het eerste middel niet te worden onderzocht, te meer deze niet kunnen leiden tot een ruimere vernietiging.

V. Beslissing

1. De bestreden beslissing wordt vernietigd.
2. De kosten van het beroep, begroot op 100 euro rolrecht en 840 euro rechtsplegingsvergoeding voor verzoekende partij, zijn ten laste van verwerende partij.

Dit arrest is uitgesproken op 26 februari 2026 door de eerste kamer.

De griffier,

De voorzitter van de eerste kamer,